

АУДИТ І АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасна практика проведення аудиту зарекомендувала себе як ефективний засіб контролю за станом бухгалтерського обліку та системою внутрішнього контролю підприємства. Аудит процесу виробництва продукції є важливим об'єктом аудиту фінансово-господарської діяльності підприємства. Виробничий процес потребує постійного вивчення, дослідження та удосконалення, оскільки від нього залежить величина собівартості продукції і як наслідок прибутку.

Процес виробництва – сукупність організаційних дій, в результаті яких відбувається формування витрат виробництва продукції [4, с. 283]. Методику аудиту процесу виробництва продукції обумовлюють особливості технології виробництва, її тип і організація, методи обліку витрат і калькулювання собівартості. Тому предметною областю виробничого процесу є оцінка матеріальних і трудових ресурсів, витрат для обслуговування виробництва, методів калькулювання собівартості і випуску готової продукції.

Для реалізації ефективної перевірки спершу аудиторю необхідно спланувати програму внутрішнього аудиту процесу виробництва, в якій має міститися алгоритм проведення перевірки. Етапи цього алгоритму повинні співпадати з послідовністю операцій процесу виробництва, а саме:

- планування виробництва з урахуванням прогнозу реалізації;
- підготовка і виробниче споживання ресурсів;
- виробництво продукції;
- облік витрат на виробництво по об'єктах калькулювання; визначення собівартості продукції;
- випуск готової продукції.

Важливим елементом аудиторської перевірки є вивчення специфіки обліку сировини і матеріалів за кількістю та якістю, тому що від них залежить якість готової продукції. Особливу увагу доцільно приділити рівню управління виробництвом, адже від показників останнього та питомої ваги працівників управлінської ланки в складі всіх працівників підприємства, організації праці і її нормування,

ступеню централізації управлінських та інших функцій залежить стан внутрішнього контролю і економічних показників діяльності підприємства. Аудитору доцільно перевірити додержання бухгалтерією основних принципів раціональної організації обліку витрат, а саме [2, с. 127]:

- 1) нормування витрат факторів виробництва на окремі види продукції.
- 2) виділення підрозділів підприємства – цехів основного і допоміжного виробництва, відділів та служб заводоуправління тощо.
- 3) групування витрат за окремими статтями калькуляції в розрізі деталей, вузлів, виробів, операцій, робіт, послуг та інших носіїв витрат.

Перевірка правильності віднесення витрат на постійні і змінні дозволить аудитору встановити функціональну залежність між прибутком, обсягами виробництва, реалізації та витратами.

При подальшому обліку витрат на виробництво необхідно виходити з того, що надійна система облікових робіт передбачає наступні етапи [3]:

- 1) первинне відображення витрачених ресурсів по мірі їх виникнення.
- 2) локалізація інформації про виробничі затрати по видах діяльності, структурним підрозділам, місцям виникнення затрат, центрам відповідальності.
- 3) локалізація і включення виробничих витрат в собівартість за часом їх виникнення.
- 4) розподіл загальних витрат підприємства між виробничими підрозділами, а також включення їх в собівартість незавершеної, готової та реалізованої продукції.
- 5) розподіл виробничих витрат допоміжних виробництв.
- 6) виявлення і оцінка незавершеного виробництва і визначення собівартості окремих видів продукції і загального обсягу товарної продукції.

Для проведення ефективного аудиту процесу виробництва продукції необхідно здійснити тестування надійності системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю, який складається з оцінки системи бухгалтерського обліку (відображення в обліковій політиці методів обліку незавершеного виробництва і витрат за основними статтями, облік витрат виробництва і калькуляції собівартості продукції, розподіл обов'язків і повноважень щодо обробки виробничих звітів, графік документообігу операцій процесу виробництва, методи калькуляції собівартості продукції), середовища

функціонування контролю (оперативність керівництва приймати рішення з приводу виробничих питань і використання при цьому даних управлінського обліку та фінансової звітності, здійснення контролю витрат за підрозділами, місцями виникнення, центрами відповідальності, відповідність освіти, досвіду, кваліфікації і компетенції персоналу якісному здійсненню операцій процесу виробництва, відповідність виробничої діяльності вимогам технологічних інструкцій, стандартів, норм і нормативів, галузевих інструкцій по обліку витрат і калькуляції) та аналіз здійснення контролю (арифметична і документальна перевірка правильності бухгалтерських записів і звірка розрахунків, доступ до активів і здійснення виробничих операцій, планові і раптові інвентаризації ТМЦ, незавершеного виробництва, додержання технологічного процесу, використання для цілей контролю інформація із зовнішніх джерел, порівняння планових показників з фактичними і чи з'ясовуються причини суттєвих відхилень).

Завершальним етапом аудиту процесу виробництва є аудит випуску готової продукції, під якою розуміється повністю завершений виріб прийнятий на склад. Від обсягів виробництва залежать всі техніко-економічні показники діяльності підприємства. Тому виникає необхідність глибокої комплексної перевірки виробничої діяльності з урахуванням галузевої специфіки, типу виробництва, особливостей організації та технології виготовлення продукції, а також її номенклатури.

Узагальнена послідовність здійснення аудиту процесу виробництва продукції містять основний перелік питань щодо аудиту формування собівартості й випуску готової продукції та повне і своєчасне розкриття у звітності інформації про витрати як основного важелю управління прибутком.

Література:

1. Адамик О.В. Бухгалтерський облік як основа інформаційного забезпечення оподаткування підприємства // Галицький економічний вісник. – 2004. – № Випуск 1. – С. 109-114.

2. Адамик, О.В.; Адамик К.Б. Реляційні бази даних як сучасний стандарт накопичення інформації в комп'ютерній системі бухгалтерського обліку // Сучасні проблеми обліку, аналізу, аудиту й оподаткування суб'єктів господарської діяльності: теоретичні, практичні та освітянські аспекти: Збірник наукових праць за

матеріалами II Всеукраїнської науково-практичної конференції (29-30 березня 2018 р.). – Дніпро: НМетАУ, 2018. – 747 с.

3. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>

4. Ніконович М. О. Інформаційне забезпечення аудиту витрат виробництва / М. О. Ніконович // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія Економічна. – 2014. – № 1096. – Вип. 87. – С. 125-130.

5. Панасюк В., Саченко С. Оцінка діяльності підприємств готельного бізнесу // Маркетингові технології підприємств в сучасному науково-технічному середовищі. – Матеріали VII Регіональної науково-практичної Інтернет-конференції молодих вчених та студентів. – Тернопіль, ТНТУ. – С. 88-91

6. Редько О. Ю. Планово-організаційний аспект аудиторської перевірки витрат виробництва / О. Ю. Редько, М. О. Ніконович // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації. – 2014. – № 1. – С. 282-289.

7. Саченко С.І. Внутрішньогосподарський контроль у системі управління виробничими витратами // Науковий журнал ТДЕУ: Випуск 12/ матеріали Міжнародної науково – практичної Конференції(15-16 грудня 2005 р.). – С. 270-272

8. Хома Д. М. Внутрішній аудит процесу виробництва / Д. М. Хома // Сталій розвиток економіки. – 2013. – № 3. – С. 283-288.